

КАФЕДРА ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ ТА
БІЗНЕС-АНАЛІТИКИ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ТА БІЗНЕСУ

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри цифрової економіки
та бізнес-аналітики,
протокол №_1_ від “_28_” __серпня_ 2020 р.

Зав. кафедри _____ Шевчук І.Б.
(підпис) (прізвище, ім'я, по батькові)

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
СТУДЕНТА І МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ЇХ ВИКОНАННЯ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕКОНОМІКА СТАЛОГО РОЗВИТКУ

(назва навчальної дисципліни)

галузь знань: _____ 05 «Соціальні та поведінкові науки»
(шифр та найменування галузі знань)

спеціальність: _____ 051 «Економіка»
(код та найменування спеціальності)

спеціалізація: _____ Інформаційні технології в бізнесі
(найменування спеціалізації)

освітній ступінь: _____ I магістр
(бакалавр, магістр)

Укладач(і):

_____ Ярема О.Р., доцент, к.е.н.
(ПІБ, посада, науковий ступінь, вчене звання)

ЛЬВІВ 2020

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Метою СРС є активізація засвоєних знань, розвиток умінь та набуття навичок з навчальної дисципліни «Національна економіка сталого розвитку» для подальшого їх використання на практиці.

При вивченні навчальної дисципліни самостійна робота здійснюється в основному в позаурочний час при виконанні завдань, зміст яких наведений нижче.

Перший вид СРС реалізується у формі обов'язкових аудиторних занять та індивідуальних консультацій. У цьому випадку діяльність викладача носить спрямовуючий, консультативний і контролюючий характер.

Другий вид СРС – вивчення теоретичних і практичних питань з використанням навчально-методичної літератури, законодавчих, інструктивних та нормативних матеріалів в позаурочний час і своєчасне здавання викладачу виконаних завдань.

Позааудиторна робота включає три етапи:

- теоретичний, який передбачає самостійне опрацювання текстів лекцій, конспектування відповідного матеріалу тощо;
- практичний, що передбачає виконання практичних завдань;
- науково-дослідний – підготовка та участь студентів у наукових семінарах, студентських конференціях, підготовка до виконання дипломного проекту.

СРС може носити пошуковий, дослідницький характер, що стимулює творчу наукову роботу.

При виконанні СРС необхідно дотримуватися наступних правил:

Перед виконанням теоретичного завдання рекомендується скласти його план або виконувати за планом, запропонованим викладачем. При цьому дозволяється слід використовувати інформацію з актуальних питань у сфері сталого розвитку економічної системи України, що міститься в періодичних виданнях.

Виконання всіх видів передбаченої цими вказівками самостійної роботи є необхідною отримання студентом підсумкової оцінки з навчальної дисципліни.

Основна форма контролю СРС з навчальної дисципліни « Економіка сталого розвитку» – перевірка отриманих студентом знань шляхом усного або письмового опитування на семінарських та практичних заняттях.

РОЗДІЛ 2. ГРАФІК ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

№ розділу, теми	Назва розділу, теми	Кількість годин СРС
1.	Теоретичні основи стратегії сталого розвитку економіки	7
2.	Глобальні проблеми людства	7
3.	Роль ООН у визначенні засад сталого розвитку	8
4.	Принципи забезпечення стійкого розвитку соціально-економічних систем	7
5.	Економічний механізм раціонального природокористування	7
6.	Економічне зростання і сталий розвиток	7
7.	Міжнародний досвід і міжнародне співробітництво	7
8.	Основи екологічного права	8
9.	Еколого-економічні проблеми природокористування у міському господарстві	7
10.	Економічні методи управління, регулювання раціонального використання природних ресурсів	7
Разом годин		72

Форми контролю самостійної роботи: семінарські заняття, екзамен.

РОЗДІЛ 3. ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА І МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЇЇ ВИКОНАННЯ

При вивченні навчальної дисципліни самостійна робота здійснюється в основному в позаурочний час при виконанні завдань, зміст яких наведений нижче.

Виконання всіх видів передбаченої цими вказівками самостійної роботи є необхідною умовою отримання студентом підсумкової оцінки з навчальної дисципліни.

Основна форма контролю СРС з навчальної дисципліни «Національна економіка сталого розвитку» – перевірка отриманих студентом знань шляхом усного або письмового опитування на семінарських та практичних заняттях.

СРС № 1 Тема 1. Теоретичні основи стратегії сталого розвитку економіки

Розкрити питання:

1. Визначення стійкого розвитку?
2. В чому суть концепції ООН про сталий розвиток людства?
3. Концепція сталого розвитку?
4. Назвіть вихідні цілі стратегії сталого розвитку.
5. Які бувають фактори ризику?
6. Класифікація антропогенних факторів ризику.
7. Проблеми сталого розвитку.
8. Які основні чинники стимулювали появу ідей сталого розвитку?
9. Розкрийте зміст поняття “глобалізація”.
10. Охарактеризуйте вплив глобалізації на процес сучасного світового розвитку.
11. Яким чином пов’язана глобалізація з появою і еволюцією ідей сталого розвитку?
12. Які глобальні проблеми становлять найбільшу загрозу для сталого розвитку людської цивілізації?
13. Розкрийте зміст поняття “сталий розвиток”.
14. На яких засадах розробляються стратегії сталого розвитку?
15. У чому полягає об’єктивна обумовленість сталого розвитку?
16. Розкрийте зміст поняття “техносфера”.
17. Розкрийте зміст поняття “екосфера”.
18. Розкрийте зміст поняття “ноосфера”.
19. Розкрийте головну мету сталого розвитку суспільства та основні його цілі.
20. Що таке система?
21. Види та характеристика системи?
22. Що таке розвиток?
23. Які існують механізми зворотного зв'язку.
24. Класифікація механізмів негативного зворотного зв'язку.
25. Назвіть основні характеристики стійкості системи.

Література:

1. Прилипко В.А. Стратегія сталого розвитку природи та суспільства [В.А. Прилипко, В.М. Боголюбов, Л.Е. Піскунова] . – К.: НАУ, 2008.– 115 с.
2. Соціально-економічний потенціал сталого розвитку України та її регіонів: національна доповідь / за ред. акад. НАН України Е.М. Лібанової, акад. НААН України М.А. Хвесика. – К.: ДУ ІЕПСР НАН України, 2014. – 776 с.
3. Дейлі Герман. Поза зростанням. Економічна теорія сталого розвитку/переклад з англійської: Інститут сталого розвитку. — К.: Інтелсфера, 2002. — 312 с.
4. Методи оцінки екологічних втрат: Монографія / За ред. д.е.н. Л.Г. Мельника та к.е.н. О.І. Корінцевої. - Суми: ВТД „Університетська книга”, 2004. - 288 с.
5. Програма дій "Порядок денний на 21 століття"/ Пер. з англ.: ВГО "Україна. Порядок денний на 21 століття". К.: Інтелсфера, 2000. - 360 с.

СРС № 2 ТЕМА 2. ГЛОБАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛЮДСТВА.

Розкрити питання:

1. Визначення поняття Глобалізація
2. Позитивні ефекти глобалізації
3. Негативні ефекти глобалізації
4. Економічна та культурна глобалізація
5. Етапи глобалізації
6. Глобальні проблеми
7. Причини екологічної кризи
8. Глобальні екологічні кризи
9. Назвіть та охарактеризуйте найголовніші екологічні кризи.
10. Причини парникового ефекту?
11. Суть Кіотського договору?
12. Причини руйнування озонового шару?
13. Причини процесів зміни біосфери.
14. Причини забруднення Світового океану?
15. Назвіть основні кризи біосфери
16. В чому полягає криза надвиробництва?
17. В чому полягає енерго-екологічна криза?
18. В чому полягає ресурсна криза
19. Причини зміни клімату та загального потепління
20. Охарактеризуйте процес зникнення видів.
21. Групи екологічної кризи

Література:

Основна література

1. Білявський Г.О., Бутченко. Основи екології: теорія і практикум: Навч.посібник. - К.: Либідь, 2004. - 368 с
2. Методи оцінки екологічних втрат: Монографія / За ред. д.е.н. Л.Г. Мельника та к.е.н. О.І. Корінцевої. - Суми: ВТД „Університетська книга”, 2004. - 288 с
3. Одум Ю. Екологія, в 2-х т. - М.: Мир, 1986.
4. Основи стійкого розвитку: Навчальний посібник / За заг. ред. проф. Л.Г.Мельника. - Суми: "Університетська книга", 2005. -654 с.

5. Основи стійкого розвитку: Практикум / За заг. ред. Л.Г.Мельника та О.І. Корінцевої. - Суми: "Університетська книга", 2005. - 358 с

6. Реймерс Н.Ф. Экология (теории, законы, правила, принципы и гипотезы). - М.: Россия Молодая, 1994. - 367 с.

Додаткова література:

1. Білявський Г.О., Бутченко. Основи екології: теорія і практикум: Навч.посібник. - К.: Либідь, 2004. - 368 с

Пер. з англ.: ВГО "Україна. Порядок денний на 21 століття". К.: Інтелсфера, 2000. - 360 с.

СРС № 3 Тема 3. Роль ООН у визначенні засад сталого розвитку.

Розкрити питання:

1. Якими є основні негативні наслідки розвитку світу?
2. Що є метою ООН?
3. Чим викликане підвищення ролі ООН в сучасному світі?
4. Охарактеризуйте структуру ООН у контексті її відповідності завданням переходу до сталого розвитку.
5. Розкрийте функціональне призначення спеціалізованих установ ООН.
6. Охарактеризуйте результати Конференції ООН з навколишнього середовища і розвитку в Ріо-де-Жанейро (1992р.).
7. Яка роль відведена «Порядку денному на ХХІ століття»?
8. Розкрийте основні принципи Декларації Ріо.
9. Охарактеризуйте значення Всесвітньої зустрічі на вищому рівні зі сталого розвитку в Йоганнесбурзі (2002р.).
10. Визначіть сутність концепції сталого розвитку суспільства.
11. Розкрийте зміст Плану виконання рішень, прийнятого в Йоганнесбурзі.
12. У чому полягають основні завдання щодо подолання бідності?
13. У чому полягають основні завдання щодо заміни несталих моделей споживання та виробництва?
14. Які основні завдання охорони та раціонального використання природної ресурсної бази?
15. Якими є основні засоби здійснення Плану виконання рішень?

Інформаційні джерела:

1. Декларація та план виконання рішень Всесвітньої зустрічі на вищому рівні зі сталого розвитку. 26 серпня–4 вересня 2002 року. Йоганнесбург, Південна Африка / Видання друге. – К.: ПРООН/МПВСР, 2007. –81 с.

2. Доклад об осуществлении целей в области развития, сформулированных в Декларации тысячелетия, за 2010 год. ООН. Опубликовано Департаментом ООН по экономическим и социальным вопросам (ДЭСВ), июнь 2010 г.–Нью-Йорк. –80 с. [Электронный ресурс]. Электронные текстовые данные //www.un.org/russian/millenniumgoals/ mdgreport2010.pdf.

3. Организация Объединенных Наций: основные факты. – М.: Издательство «Весь Мир», 2005. –124 с.

4. Платонов Г.В., Гиросов Э.В. Устойчивое развитие – путь к ноосфере // Вестник Московского университета. –Сер. философия. –1997. –№1. –С. 49-67.

5. Проблеми сталого розвитку. До десятиріччя Самміту “Планета Земля” 1992 р. / С.А. Лісовський // Укр. геогр. журн. – 2002. – № 3. –С. 3-10.

6. Програма дій “Порядок денний на ХХІ століття” / Переклад з англійської: ВГО “Україна.

Порядок денний на ХХІ століття". – К.: Інтелсфера, 2000. –360 с.

7. Устойчивость окружающей среды & цели тысячелетия в области развития. Программа развития ООН. Региональное бюро по Европе и СНГ. Программа экологического управления. – Братислава, 2005. –10 с.

Література рекомендована

1. Міжнародний рік біорізноманіття та перспективи розвитку диверситології / К.Ситник, О.Протасов // Вісн. НАН України. – 2010. –№3. – С. 13-16.

2. Міжнародні організації: [Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / [В.В.Ковалевський, Ю.Г.Козак, С.Г.Грищенко та ін.]; За ред. Ю.Г.Козака, В.В.Ковалевського. 2-ге вид. –К.: ЦУЛ, 2007. –440 с.

3. Міжнародні організації: навч. посіб. / [О.С.Кучик, І.Р.Сухоалець, А.Б.Стельмах та ін.]; за ред. О.С.Кучика; М-во освіти і науки України, Львів. нац. ун-т ім. І.Франка, Фак. міжнар. відносин. –2-ге вид., перероб. і допов. –К.: Знання, 2007. –560 с.

4. Ріо-де-Жанейро–Йоганнесбург: паростки ноосферогенезу і відповідальність за майбутнє / В.Я.Шевчук, Г.О.Білявський та ін. –К.: Геопринт, 2002. –118 с.

5. Устойчивое развитие: теория, методология, практика: учебник / Ред.: Л.Г. Мельник. – Сумы: Унив. кн., 2009. –1216 с.

Інтернет-посилання

1. Офіційний сайт ООН // www.un.org/russian/.

2. Офіційний сайт ПРООН // <http://www.un.org/ru/ga/undp/>.

3. Офіційний сайт ЮНЕП // <http://www.unrussia.ru/institutions/unep.html>.

4. Йоханнесбургская встреча на высшем уровне 2002 года [Электронный ресурс].

Электронные текстовые данные // www.un.org/russian/conferen/.

СРС № 4 Тема 4. Принципи забезпечення стійкого розвитку соціально-економічних систем

Розкрити питання:

1. Назвіть групи принципів організації суспільства.
2. Що таке Принцип «Екологічної республіки»?
3. Охарактеризуйте Принцип «Екологічної республіки»?
4. Охарактеризуйте Принцип екологічної наступності поколінь.
5. Які групи факторів обумовлюють розвиток та принципи їх розвитку?
6. Які існують принципи екологічної стійкості?
7. Групи біосферних нормативів навантажень.
8. В чому полягає принцип «Економіки космонавтів»?
9. В чому полягає принцип «Демократизації вибору»?
10. В чому полягає принцип «Гуманізації середовища»?
11. В чому полягає принцип «Відступаючого обрію»?
12. Класифікація принципів екологічної мотивації.

Основна література

1. Білявський Г.О., Бутченко. Основи екології: теорія і практикум: Навч.посібник. - К.: Либідь, 2004. - 368 с

2. Данилов-Данильян В.И., Лосев К.С. Проблемы устойчивого развития человечества, В кн. "Россия в окружающем мире: 1998". М.: Изд-во МНЭПУ, 1998. С. 39-52.

3. Програма дій "Порядок денний на 21 століття"/ Пер. з англ.: ВГО "Україна. Порядок

денний на 21 століття". К.: Інтелсфера, 2000. -360 с.

4. Ревель П., Ревель Ч. Среда нашего обитания: В 4-х книгах. Пер. с англ. -М.: Мир, 1994.
5. Реймерс Н.Ф. Экология (теории, законы, правила, принципы и гипотезы). - М.: Россия Молодая, 1994. - 367 с.
6. Степаненко С.Н. Десятилетие ООН по образованию для устойчивого развития (2005-2014). - Одесса, 2005. - 20 с.
7. Allaby M. Basics of Environmental Science. London, 2002
8. Miller G.T. Living in the Environment. An introduction to Environmental Science. 5th ed., Wadsworth Publ. Belmont, 1998

Додаткова література:

1. Вернадський В. Биосфера. - М.: Мысль, 1967, 376 с.
2. Охрана и оптимизация окружающей среды / Под. ред. А.А.Лаптева. -К.: Либідь, 1990. - 154с.
3. Небел Б. Наука об окружающей среде (Как устроен мир)/Перевод з англ. Т. 1,2.-М.: Мир, 1993. Т. 1.-420 с. Т2.-328 с.
4. Крисаченко В.С. Людина і біосфера: основи екологічної антропології/Підручник. - К.:Заповіт, 1998. - 688 с

СРС № 5 Тема 5. Економічний механізм раціонального природокористування

Розкрити питання:

1. Що таке економічний механізм раціонального природокористування?
2. основні компоненти економічного механізму
3. Приклади економічних інструментів.
4. Що таке податкові інструменти?
5. Класифікація податкових інструментів.
6. Які існують податкові пільги?
7. Що таке митні інструменти?
8. Які види платежів існують?
9. Що таке штраф?
10. Що таке субсидія, види субсидій?
11. Що таке грант?
12. Що таке прискорена амортизація?
13. Основні форми кредитів.
14. Основні напрямки використання цінових інструментів.
15. Форми прямого регулювання цін.
16. Форми непрямого регулювання цін.
17. Що таке екологічне страхування?
18. Які існують форми процесів купівлі-продажу
19. Що таке екологічний аудит?

Основна література

- 1) Білявський Г.О., Бутченко. Основи екології: теорія і практикум: Навч.посібник. - К.: Либідь, 2004. - 368 с
- 2) Данилов-Данильян В.И., Лосев К.С. Проблемы устойчивого развития человечества, В кн. "Россия в окружающем мире: 1998". М.: Изд-во МНЭПУ, 1998. С. 39-52.
- 3) Дейлі Герман. Поза зростанням. Економічна теорія сталого розвитку/переклад з англійської:

- Інститут сталого розвитку. — К.: Інтелсфера, 2002. — 312 с
- 4) Концепція екологічної освіти України. - К., 2002. - 28 с
  - 5) Методи оцінки екологічних втрат: Монографія / За ред. д.е.н. Л.Г. Мельника та к.е.н. О.І. Корінцевої. - Суми: ВТД „Університетська книга”, 2004. - 288 с
  - 6) Основи стійкого розвитку: Навчальний посібник / За заг. ред. проф. Л.Г.Мельника. - Суми: "Університетська книга", 2005. -654 с.
  - 7) Основи стійкого розвитку: Практикум / За заг. ред. Л.Г.Мельника та О.І. Корінцевої. - Суми: "Університетська книга", 2005. - 358 с
  - 8) Основи екології. Екологічна економіка та управління природокористуванням: Навчальний посібник / За заг. ред. проф. Л.Г.Мельника та проф. М.К.Шапочки. - Суми: "Університетська книга", 2006. - 759 с
  - 9) Allaby M. Basics of Environmental Science. London, 2002
  - 10) Miller G.T. Living in the Environment. An introduction to Environmental Science. 5th ed., Wadsworth Publ. Belmont, 1998

Додаткова література:

- 1) Ревель П., Ревель Ч. Среда нашего обитания: В 4-х книгах. Пер. с англ. -М.: Мир, 1994.
- 2) Реймерс Н.Ф. Экология (теории, законы, правила, принципы и гипотезы). - М.: Россия Молодая, 1994. - 367 с.
- 3) Степаненко С.Н. Десятилетие ООН по образованию для устойчивого развития (2005-2014). - Одесса, 2005. - 20 с.

СРС № 6 Тема 6. Економічне зростання і сталий розвиток.

Розкрити питання:

1. Що таке економічний розвиток та економічне зростання, які їхні критерії?
2. Що таке фактори економічного зростання?
3. Назвіть класичні та новітні фактори економічного розвитку.
4. Коли співпадають фактори економічного розвитку і економічного зростання?
5. Які основні форми має капітал в теорії сталого розвитку?
6. Поясніть сутність «слабкої» та «сильної стійкості».
7. Розкрийте сутність концепції «критичного природного капіталу».
8. Навіщо потрібні індикатори сталого розвитку?
9. Коли була розроблена перша система індикаторів сталого розвитку та яка її структура?
10. Які критерії визначення показників сталого розвитку?
11. Назвіть основні теми в системі індикаторів 2007 р.
12. Які теми, підтеми та показники економічних індикаторів сталого розвитку третьої редакції?

Література використана

1. Вернадський В.И. Философские мысли натуралиста. Разд.1. Научная мысль как планетное явление. -М: Наука, 1988. -208 с.
2. Нуреев Р. Теории развития: кейнсианские модели становления рыночной экономики // Вопросы экономики. -2000. -№4. -С. 137-156.
3. Платонов Г.В., Гирусов З.В. Устойчивое развитие - путь к ноосфере // Вестник Московского университета. -Сер. философия. -1997. -№1. -С. 54.
4. Человеческое развитие: новое измерение социально-экономического прогресса. Учебное пособие под общей редакцией проф. В.П. Колесова (экономический факультет МГУ), 2-е издание,

дополненное и переработанное. - М.: Права человека, 2008. - 636 с.

5. Зндрес А. Экономика окружающей среды: Введение / Перевод с нем. С.И. Дорогунцова, Б.И. Данилишина. -К.: Либідь, 1995. -143 с.
6. Daly Herman, Cobb John. 1994. For the Common Good. Boston: Beacon Press. -72 p.
7. Mesarovic M., Pestel E. Mankind at the Turning Point: the second report of the Club of Rome. N.Y., 1974. -31 p.
8. Pigov A. The Stationary State. London, "Macmillan", 1935. -125 p.
9. Coase R. The Problem of Social Choice, Journal of Law and Economics, vol. 3, 1960.
10. United Nations. Indicators of Sustainable Development: Framework and Methodologies, United Nations Sales Publication No. E. 96. II. A. 16 (New York, August 1996).

Література рекомендована

1. Глобальное устойчивое развитие: Моногр. / О.Г.Белорус, Ю.М.Мацейко; Киев. нац. экон. ун-т им. В.Гетьмана, Ин-т мировой экономики и междунар. отношений НАН Украины, Междунар. ин-т глобалистики, Междунар. асоц. "Украина-Рим. клуб". -К., 2006. -486 с.
2. Единство и взаимосвязь понятий в модели: "Экологическая опасность - экологическая безопасность - устойчивое развитие" в экологической политике Украины и России / И.Е. Павлов // Экол. безпека прибереж, та шельфової зон та комплекс, використ. ресурсів шельфу: 36. наук. пр. — 2003. - Вип. 8. - С. 233-246.
3. "Економічне зростання" чи "економічний розвиток"? / Б. Ревчун // Економіка України. - 2003. - № 6. - С. 85-88.
4. Основи стійкого розвитку: Навч. посіб. / Л.Г.Мельник. - Суми, 2006. -383 с.
5. Устойчивое развитие - будущее человечества / В.И. Назаров // Наука та наукознавство. - 2008. -№ 3. -С. 20-27.
6. Устойчивое развитие: теория, методология, практика: учебник / Ред.: Л.Г.Мельник. - Суми: Унив. кн., 2009. -1216 с.
7. Устойчивое экономическое развитие: понятие и направление исследований / Е. Шубравская // Экономика Украины. -2005. -№ 1. -С.36-42.

Інтернет-посилання

1. Офіційний сайт ООН // www.un.org.
2. Офіційний сайт Комісії зі сталого розвитку. Division for Sustainable Development (DSD) // www.un.org/esa/dsd/dsd/dsd_index.shtml.
Indicators of Sustainable Development: Guidelines and Methodologies. Third Edition. Social Affairs Economic & United Nations. October 2007.//www.un.org/esa/sustdev/natlinfo/indicators/guidelines.pdf.

СРС № 7 Тема 7. Міжнародний досвід і міжнародне співробітництво

Розкрити питання:

1. У чому полягає суть екологічної безпеки?
2. Як розвивалася еволюція міжнародної співпраці в галузі екології?
3. Які основні заходи передбачені Програмою розвитку ООН в Україні про співробітництво у сфері збереження навколишнього природного середовища та енергетики?
4. Які країни беруть участь у міжнародному співробітництві з ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи?
5. В чому полягає сутність екологічної кризи?
6. Подайте визначення та характеристику техногенної безпеки.

7. У чому полягає суть екологічної складової концепції сталого розвитку?
8. Які існують індикатори екологічної безпеки?
9. Які відомі міжнародні організації активно працюють над вирішенням проблем охорони довкілля?
10. У яких проектах щодо міжнародного співробітництва в галузі охорони навколишнього середовища бере участь Україна?

Література використана

1. Аналіз сталого розвитку - глобальний і регіональний контекст : моногр. / Міжнар. рада з науки (ICSU) [та ін.]; наук. кер. М. З. Згуровський. - К. : НТУУ «КГП», 2010. - Ч. 2. Україна в індикаторах сталого розвитку. - 359 с.
2. Білявський Г. О. Основи екологічних знань : навч. посіб. / Г. О. Білявський, Р. С. Фурдуй, І. Ю. Костіков. - К.: Либідь, 2002. - 346 с.
3. Быстрыков И. К. Социальные факторы обеспечения эколого ориентированного развития экономики / И. К. Быстрыков // Социально-экономический потенциал устойчивого развития: учеб. / под ред. проф. Л. Г. Мельника (Украина) и проф. Л. Хенса (Бельгия). - Суми : ИТД «Университетская книга», 2007. -962 с.
4. Гринів Л. С. Екологічно збалансована економіка: проблеми теорії: монографія. / Л. С. Гринів. - Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2001. - 240 с.
5. Декларация Конференции ООН по проблемам окружающей человека среды, Стокгольм, 5-16 июня 1972 г. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.un.org/mssian/conferen/humanenv-/declarathenv.html>.
6. Декларация Конференции ООН по проблемам окружающей человека среды, Стокгольм, 5-16 июня 1972 г. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.un.org/mssian/conferen/humanenv-/declarathenv.html>.
7. Закон України «Про Концепцію переходу України до сталого розвитку» - Режим доступу: <http://www.mns.gov.ua/laws/-laws/nuclear/92.htm>.
8. Конвенція про основні цілі та норми соціальної політики: Міжнародний документ від 22.06.1962 № 117/ Міжнародна організація праці [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakonl.rada.gov.ua>
9. Медоуз Д. Х. Пределы роста / Д. Х. Медоуз, Д. Л. Медоуз, Й. Рэндерс, В. В. Беренс. - М.: МГУ, 1991. - 207 с.
10. Николайкин Н. И. Экология: учеб. для вузов / Н. И. Николайкин, Н. Е. Николайкина, О. П. Мелехова - М., 2004. - 567 с.
11. Перелет Р. А. Выявление показателей устойчивого развития // Проблемні окружающей среды и природных ресурсов. ВИНТИ - 1995. - № 6.
12. Поліщук В. Г. Понятійно-категоріальний апарат політики стимулювання сталого розвитку регіону / В. Г. Поліщук // Актуальні проблеми економіки. - 2009. - № 11. - С. 168-173.
13. Про Концепцію сталого розвитку населених пунктів: Постанова ВР України від 24.12.1999 р. № 1359-XIV [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
14. Шевчук В. Я. Макроекономічні проблеми сталого розвитку / Шевчук В. Я. - К.: Еопринт, 2006. - 200 с.
15. Kates R.W. What is Sustainable Development? Goals, Indicators, Values, and Practice. / R. W. Kates, T. M. Parris, A. A. Leiserowitz. - Environment: Science and Policy for Sustainable Development, Number 3, P. 8 - 21.

СРС № 8 Тема 8. Основи екологічного права

Розкрити питання:

1. Охарактеризуйте поняття екологічного права
2. Що є предметом екологічного права
3. Що таке екологічні правовідносини та що вони в себе включають?
4. Суб'єкт та об'єкт екологічних правовідносин
5. Охарактеризуйте принципи екологічного права
6. Розкрийте поняття системи екологічного права
7. Що є джерелами екологічного права?
8. Права суб'єктів екологічних правовідносин
9. Обов'язки суб'єктів екологічних правовідносин
10. Суб'єкти екологічних правовідносин
11. Право природокористування, його принципи
12. Охарактеризуйте економіко-правовий механізм охорони довкілля
13. Види екологічних податків та зборів в Україні
14. Що належить до загальнодержавних екологічних податків?
15. Що належить до загальнодержавних екологічних зборів?
16. Яка структура екологічного законодавства України?
17. Які екологічні права гарантує людині держава?
18. Охарактеризувати основні положення Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища».
19. Яка роль екологічних фондів у розвитку держави?
20. Якими законодавчими актами регулюється галузь екологічного права?

Література використана

1. Баб'як О. С. Екологічне право України : навч. посіб. / О. С. Баб'як, П. Д. Біленчук, Ю. О. Чирва. - К.: Атіка, 2000. - 216 с.
2. Декларація про державний суверенітет України від 24 серпня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1990. - № 31. - Ст. 142.
3. Екологічне право України: підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / за ред. А. П. Гетьмана та М. В. Шульги. - Х.: Право, 2009. - 328 с.
4. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» - Відомості Верховної Ради України. - 1991. - № 41(зі змінами та доповненнями від 16 жовтня 2012 р. - № 5456-VI (5456-17).
5. Конституційні основи екологічного права та їх місце в екологічній правовій системі. [Електронний ресурс]. - <http://www.info-prensa.com/article-858.html>.
6. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року зі змінами та доповненнями. // Х.: Парус-Друк, 2012. -48с.
7. Основи держави і права: навч. посіб. / за ред. В. В. Комарова. - Х.: Нац. юрид. акад. України, 2002. - 258 с.
8. Про надра: Кодекс України // Відомості Верховної Ради України. - 1994. - №36.

СРС №9 Тема 9. Еколого-економічні проблеми природокористування у міському господарстві

Розкрити питання:

1. Які принципи є основою раціонального використання природних ресурсів?
2. У чому полягає управління охороною навколишнього середовища?
3. Яким законодавчим актом регламентується управління природокористуванням в Україні?
4. Як поєднуються між собою територіальне і галузеве управління природоохоронною роботою?
5. Якими є основні ланки системи управління природоохоронною діяльністю?
6. У чому полягають головні функції Міністерства з охорони навколишнього природного середовища в Україні?
7. У чому полягають природоохоронні функції Міністерства сільського господарства і продовольства України?
8. Назвати структурні ланки Міністерства охорони навколишнього середовища в Україні.
9. Які органи управління охороною навколишнього середовища є територіальними?
10. Що таке моніторинг?
11. Що включає моніторинг ефективності природоохоронної політики?

Література рекомендована

1. Білявський Г. О. Основи загальної екології: підручник для студентів природ, фак. вузів / Білявський Г. О., Падун М. М., Фурдуй Р. С. - 2-ге вид., зі змінами. - К.: Либідь, 1995. - 368 с.
2. Бобылев С. Н. Экономика природопользования: учеб. 1С. Н. Бобылев, А. Ш. Ходжаев. - М.: Изд-во «ИНФРА-М», 2004. - 501 с.
3. Жук М. В. Розміщення продуктивних сил і економіка регіонів України : навч. посіб. / М. В. Жук, В. П. Круль. - Чернівці: Рута, 2002. - 293с.
4. Закон України «Про концепцію державної регіональної економічної політики (проект)» № 37-2135/4.
5. Основні зкологии и природ опользования: учеб. пособ. / [В. Л. Дикань, А. Г. Дейнека, Л. А. Позднякова та ін.] - Х. : ООО «Олант», 2005. - 384 с.
6. Політика регіонального розвитку в Україні: особливості та пріоритети. Аналітична доповідь / За ред. З. Варналія. - К., 2005.

СРС №10 Тема 10. Економічні методи управління, регулювання раціонального використання природних ресурсів

Розкрити питання:

1. Які види платежів за ресурси впроваджено в практику природокористування України?
2. Які збитки від забруднення називають економічними? Які види економічних збитків використовуються у практиці управління та регулювання процесом природокористування?
3. Які елементи економічного механізму регулювання природокористування ви знаєте?
4. Які методи еколого-економічного стимулювання ви знаєте? Охарактеризуйте їх.
5. Які принципи раціонального використання природних ресурсів ви знаєте?
6. На яких засадах базується економічний механізм природокористування та природоохоронної діяльності України?
7. Охарактеризувати структурні складові економічного механізму природокористування та їхній взаємозв'язок.
8. У чому полягає суть планування раціонального використання природних ресурсів та охорони довкілля?

Список літератури

1. Андрієвський І. Д. Концепція реформування економічного механізму впровадження платежів за користування надрами / І. Д. Андрієвський // Фінанси України. - 2004. - №7. - С. 75-85.
2. Бобылев С. Н. Экономика природопользования: учеб. / С. Н. Бобылев
3. Джигирей В. С. Основи екології та охорони навколишнього природного середовища (Екологія та охорона природи): навч. посіб. / В. С. Джигирей, В. М. Сторожук, Р. А. Яцюк; Мін-во освіти і науки України. - 2-е вид., доп. - Львів : Афіша, 2004. - 272 с.
4. Екологічне управління : підруч. / ред. В. Я. Шевчук, Ю. М. Саталкін, Г. О. Білявський та ін. - К.: Либідь, 2004. - 432 с.
5. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» - Відомості Верховної Ради України. - 1991. - № 41(зі змінами та доповненнями від 16 жовтня 2012 р. - № 5456-VI (5456-17).
6. Колотило Д. М. Екологія і економіка : навчальний посібник / Д. М. Колотило; Мін-во освіти і науки України, Київський нац. економічний ун-т. - 2-е вид. доп. і перероб. - К.: КНЕУ, 2005. - 576 с.
7. Коржнев М. М. Економіка природокористування / М. М. Коржнев. - К.: КНУ, 2005.-99 с.
8. Методи оцінки екологічних втрат / За ред. Я. Г. Мельника та О. І. Карінцевої. - Суми : Університетська книга, 2004. - 288 с.
9. Основи екології. Екологічна економіка та управління природокористування: підр. / Л. Г. Мельник. - Суми: Університетська книга, 2006. - 759 с.
10. Постанова Кабінету Міністрів України «Порядок встановлення нормативів збору за забруднення навколишнього природного середовища і стягнення цього збору» від 1 березня 1999 р. № 303 // Офіційний вісник України. - 1999. - № 9. - С. 89-92.
11. Федчак О. М. Збори за забруднення довкілля як основне джерело фінансування природоохоронних заходів [Електронний ресурс] // Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. - 2007. - №4. - С. 342-353. - Режим доступу до журналу: <http://nuwm.rv.ua/metods/asp/v402ek.html>.
12. Хвесик М. А. Економіко-правове регулювання природокористування : монографія / М. А. Хвесик, Л. М. Горбач, Ю. П. Кулаковський. - К. : Кондор, 2009. - 524 с.
13. Царенко О. М. Основи екології та економіка природокористування: навч. посіб. / О. М. Царенко, О. О. Несветов, М. О. Кадацький. - 2-е вид., стереот. - Суми : Університетська книга, 2004. - 400 с.
14. Буркинский Б.В. Экономико-экологические основы регионального природопользования и развития: монография / Б. В. Буркинский, Н. Степанов, С. К. Харичков - Одесса : ИПРЗЗИ НАН Украины, 2005.-575 с.

РОЗДІЛ 4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Види робіт Критерії оцінювання знань студентів	Бали рейтингу	Макс. к-ть балів
Самостійна робота		
<p>Відмінно («5») – студент в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов’язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.</p> <p>Добре («4») – студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов’язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.</p> <p>Задовільно («3») – студент в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.</p> <p>Незадовільно («2») – студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.</p> <p>Незадовільно («1») – студент частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.</p>	Від 1 до 5 балів	5